

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
3793-23

meddelad i Stockholm den 24 oktober 2024

SÖKANDE

Vapstens sameby, 895400-2948
Box 235
921 34 Lycksele

KLANDRAT AVGÖRANDE

Regeringens (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) beslut den 9 mars 2023, LI2023/00526, avseende överklagande av Länsstyrelsen i Västerbottens läns beslut om markupplåtelse för en jakt- och fiskekoja vid sjön Vesken inom Vapsten sameby, Storumans kommun

SAKEN

Rättsprövning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

BAKGRUND

1. Vapstens sameby utövar renskötsel på mark ovanför odlingsgränsen i Västerbottens län som står under statens disposition. På sådan mark får nyttjanderätt upplåtas endast om upplåtelsen kan ske utan avsevärd olägenhet för renskötseln.
2. Länsstyrelsen i Västerbottens län beslutade den 10 juni 2021 att avslå en ansökan om markupplåtelse för en jakt- och fiskekoja vid sjön Vesken inom Vapstens sameby, Storumans kommun. Beslutet motiverades bl.a. med att det mot bakgrund av samebyns avstyrkan och den restriktivitet mot nya upplåtelser som bör gälla är olämpligt att upplåta mark för en jakt- och fiskekoja, trots att sökanden och hennes förfäder har en mycket stark personlig anknytning till platsen.
3. Sökanden överklagade beslutet till regeringen och yrkade att regeringen skulle ändra länsstyrelsens beslut och bevilja markupplåtelsen samt anförde följande. Hennes familj, släkt och förfäder har sedan länge levt och verkat i området där de har fiskerätt. Fiskekojan – som är en mindre och enklare sådan avsedd för förvaring av fiskeutrustning och förnödenheter samt för övernattningar i samband med fiske – är en förutsättning för att familjen ska kunna upprätthålla en traditionell samisk livsföring.
4. Regeringen upphävde det överklagade beslutet och beviljade sökt markupplåtelse samt överlämnade ärendet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning. Beslutet motiverades med att sökanden oavsett markupplåtelsen har fiskerätt i området vilket leder till mänsklig närvaro och aktivitet. Vidare med att den aktuella platsen ligger i nära anslutning till privatägd bebyggd mark och att länsstyrelsen upplåter småviltsjakt i området. Vid en samlad bedömning ansåg regeringen att en upplåtelse i enlighet med ansökan inte innebär en avsevärd olägenhet för renskötseln.

YRKANDEN M.M.

5. Vapstens sameby ansöker om rättsprövning av regeringens beslut och yrkar att det ska upphävas samt anför följande.
6. Upplåtelsen kommer att medföra ökad mänsklig närvaro i ett område där störningar på renskötseln får långtgående konsekvenser. Att området ligger i anslutning till privatägd bebyggd mark och att länsstyrelsen upplåter småviltsjakt i området gör att restriktiviteten avseende markupplåtelser blir än mer påkallad. Områdets exploateringsstryck talar vid en sammanvägd bedömning för att upplåtelsen inte ska beviljas.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Rättslig reglering m.m.***Rättsprövning*

7. Av 1 och 3 §§ lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut framgår att en enskild får ansöka hos Högsta förvaltningsdomstolen om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.
8. I 7 § anges att om Högsta förvaltningsdomstolen finner att regeringens beslut strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna, ska beslutet upphävas. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

9. Rättsprövning innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten (jfr prop. 1987/88:69 s. 23–25 och 234).

Rennäringslagen

10. Av 32 § första stycket rennäringslagen (1971:437) framgår att på sådan kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition och på renbetesfjällen får nyttjanderätt upplåtas endast om upplåtelsen kan ske utan avsevärd olägenhet för renskötseln.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

11. Bestämmelsen i 32 § första stycket rennäringslagen innebär att det vid en upplåtelse av mark ovanför odlingsgränsen ska göras en intresseavvägning mellan å ena sidan samernas renskötselrätt och å andra sidan de motstående intressen som kan motivera avsteg från samernas rättigheter i dessa avseenden.
12. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att bestämmelsen ger ett förhållandevis stort utrymme för bedömningar. Regeringen har i beslutet gjort en intresseavvägning i enlighet med vad som anges i bestämmelsen och kommit fram till att markupplåtelsen inte innebär en avsevärd olägenhet för renskötseln. I målet har inte kommit fram att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha felbedömt fakta eller överskridit gränserna för det handlingsutrymme som bestämmelsen

ger eller att det vid handläggningen har förekommit fel som kan ha påverkat utgången i ärendet.

13. Inte heller framgår det klart av omständigheterna i målet att regeringens beslut på något annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Margit Knutsson, Per Classon, Mahmut Baran och Ulrik von Essen.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Karin Olsson.